

Ігор Качурівський

ЗОЛОТА
ГАЛУЗКА

IGOR KACZUROWSKYJ

RÀMA DE ORO

RAMO DE OURO

LA BRANCA D'OR

Breve antología de la
poesía ibérica e iberoamericana

JULIAN SEREDIAK - Editor

Buenos Aires - München 1991

ІГОР КАЧУРОВСЬКИЙ

ЗОЛОТА ГАЛУЗКА

Антологія

іберійської та іberoамериканської поезії

ВИДАВНИЦТВО ЮЛІЯНА СЕРЕДЯКА

БУЕНОС-АЙРЕС — МЮНХЕН 1991

Шаклад 300 прим.

Обкладинка Ст. В. Конашевича

Заставка М. Левицького

Queda hecho el depósito que marca la Ley № 11.723

IMPRESO EN LA ARGENTINA
PRINTED IN ARGENTINA

З ЕСПАНСЬКОЇ

Від Автора: Про декого з перекладених тут поетів (як от Льопе де Вега, Амадо Нерво, Альфонсіна Сторні, Х. Л. Борхес) я маю друковані розвідки. Даючи короткі примітки до окремих імен та поезій, я враховував два фактори: 1) здогадна наявність або відсутність відомостей про певного поета серед українського читацтва; 2) пропорційне співвідношення обсягу примітки із розміром книжки. Базою для цієї антології став одноіменний розділ у моїй збірці «Пісня про білий парус» (Мюнхен 1971). Читач зі знанням еспанської мови може порівняти мої переклади з деякими українськими перекладами в таких книжках: «Рубен Даріо. Вибране» (Київ 1968); «Федеріко Гарсія Лорка. Лірика» (К. 1969); «Габр'ела Містраль. Поезії» (К. 1984).

Анонім

Anónimo (siglo XII)

ПІСНЯ ПРО МОГО СІДА

Перший уривок*

4.

Мій Сід Руї Діяз у Бургос приходить.
Шість десятків кінних із ним їдуть поруч.
Хочутъ його узріти чоловіки й жіноцтво,
Міщани і міщанки припали до віконець,
Заплакані в них очі — так їм його шкода,
Ту саму думку висловлює кожен:
— Боже! Цьому б васалю та доброго сеньйора!

5.

Дали б йому притулок, так ніхто не сміє.
Король дон Альфонсо страшить великим гнівом.
Ще до ночі в Бургос прийшов лист королівський,
Із суворим наказом і запечатаний міцно,
Щоб ніхто Мого Сіда не приймав на ночівлю.
І хай буде відомо тому, хто його прийме,
Що втратить він маєтки і очі з обличчя,
А на додачу ще й душу і тіло.
У весь люд хрищений у смутку великім.

* Уривки з »Пісні про Мого Сіда« перекладені розміром оригіналу (четириакцентний тонічний вірш із цезурою) з дотриманням його фонічних особливостей.

Поховались од Сіда, не сміють з ним говорити.
Кампейдор вибрав місце для ноочівлі.
Біля дверей спинився — вони замкнені кріпко,
Бо люди бояться королівського гніву:
Хай хоч висадить двері — нізащо не відчинять.
Ті, що з Сідом надворі — голосно кличуть,
А з середини їм не хочуть відповісти.
Дав остроги Мій Сід, до дверей він під'їхав,
Із стремен вийняв ногу, пхнув у двері щосили,
Та не відкрилися двері, бо замкнені надійно.

Дівча дев'яти років перед ним з'явилось:
— О, Кампейдоре! В добрий час меч взяли ви!
Король забороняє, від нього був лист нам,
З суворим наказом і запечатаний міцно.
Щоб ми вас не сміли прийняти нізащо в світі,
А як ні, то загубим і майно й будинки,
А ще до того і очі з обличчя.
Сіде, від нашого лиха який вам буде виграш?
Хай Творець береже вас з усіма святыми!
Так дівча сказало і в своїм домі зникло.

— — — — —

Мій Сід Руй Діяз, що взяв меч у добру годину,
Як не пустили до хати, ноочував на битім камінні,
А довкола нього — добірне товариство.
Так ноочував Мій Сід, ніби десь на узгір'ї.

Другий уривок

128.

— — — — —

Б'їхали інфанті у Корпеську діброву,
Високі там гори, віти до хмар доходять,

Пожерливі звірі блукають довкола.
Знайшли вони луку з джерелом прозорим;
Шатро веліли ставить інфанті з Карріону,
Там з усіма, хто з ними, спочинуть ції ночі.
Жінок своїх обнявши, любов їм доводять,
Та лихо доконають, коли з'їде сонце.

Звеліли вони мулів вантажити всім добром,
І шатро згорнути, де спали ції ночі,
Усі їхні слуги попереду відходять,
Бо так їм сказали інфанті з Карріону,
Щоб ніхто не лишився з чоловіків і жінок,
Тільки їхні дружини, доня Ельвіра і доня Соль,
Хочут з ними піznати безліч насолод.

Всі пішли далеко, вони вже — вчетирьох,
Задумали недобре інфанті з Карріону:
— Слухайте пильно, доня Ельвіра і доня Соль,
Тут будете збезчещені, у цих диких горах,
Зараз ми від'їдемо, покинем вас обох,
Не матимете паю у землях Карріону.
Дійдуть про це вісті до Сіда Кампепадора,
За випадок з левом віддячимо з лихвою.
Зірвали з них хутра і весь верхній одяг,
Зоставили на тілі білизну та сорочку.
У зрадників лютих на ногах остроги.
Нагай міцно-тривалий в руці напоготові.

Як це жінки узріли, сказала доня Соль:
— Дон Діего й дон Феррандо, благаємо вас Богом.
Два мечі ви маєте, і міцні і гострі,
Один зветься Коляда, а другий — Тісон.
Відрубайте нам голови, смерть заподійте обом.
Від християн і маврів впаде на вас осуд,

Що не за нашу провину караєте нас обох.
Поганого прикладу не давайте нікому,
Бо наше безчестя впаде на вас також,
Будуть вас корити на радах і сходах.

Скільки жінки не просять, не послухався жоден,
Починають їх бити інфанті з Капріону.
Нагаями прудкими гаратають жорстоко,
Острогами їх колють, мають в тім насолоду.
І скрочки і тіло рвуть на них на обох,
Уже по білизні стікає чиста кров.
До самого серця образа доходить.
Шо то було б за щастя, якби ти дав, Боже,
Щоб з'явився зненацька та Сід Кампейдор.
Вже так вони збиті, що втратили свідомість,
Сорочки й білизна — все покрите кров'ю.
Втомилися бити інфанті з Капріону,
Хто з них краще вдарить, змагались обое.
Вже говорить не можуть донъя Ельвіра й донъя Соль,
За мертвих прийняли, їх кинули в д'брові.

129.

Горностаєві хутра забрали й мантіллї,
А жінок лишили в сорочках і спідницях,
Серед птаства гірського і хижого звіра.
Їх лишили як мертвих, бо не знали, що живі.
Шо то було б за щастя, якби прибув Сід Руй Діяз!

Хуан Боскан д'Альмогавер

Juan Boscán d'Almogáver († 1542)

СОНЕТ

Як після хмарно-грозової днини
Надвечір тішить лагідна погода,
А коли ніч минає горобина,
Є в соняшному сяйві насолода, —

Так у душі моїй, що з муки гине,
В цей пізній час панують мир і згода,
Оновлення і спочину години,
І від усіх турбот її — свобода.

Та дорого обійтися це свято,
Бо сильні ліки коштують багато,
За борг — з лихвою платиться потому.

Так мандрівник зупиниться в знемозі
У холодку спочити при дорозі —
І знов рушає у ще гіршу втому...

Хуан Боскан д'Альмогавер — перший еспанський поет сонетист (рік народження невідомий).

ПРОЯВИ КОХАННЯ

Наважуватись, мліти, бути злим,
Жорстким і ніжним, дужим і безсилим,
Надхненним, смертним, мертвим і живим,
Зрадливим, вірним, боязким і смілим.

Без відпочинку жити лиш одним;
Здаватись скромним і зарозумілим,
Ображеним, веселим і сумним,
Вдоволеним, сердитим, посмутнілим.

З розчарувань втікати на свободу,
Отруту пити, мов напої п'яні,
Забувши користь, полюбити шкоду;

Повірити, що в пеклі — місце раю,
Життя і душу — дати все омані, —
Це є кохати. Хто кохав, той знає.

СОНЕТ ЗНЕНАЦЬКА

Белить Вйоланта: напиши сонет.
Не зазнавав подібної я скрути.
В нім чотирнадцять віршів має бути,
І перші три на жарт уклав посет.

Шукаю риму: де б її добути,
І — другий на середині квартет.
А звідси бачу перший я терцет
І на квартети більше вже не лютий.

Піду і до терцетів на ралець,
Вступаю в перший, впевнено крокую,
Бо впораюсь і з ними, хай їм грець.

Я в другому терцеті і міркую,
Що ще останній вірш мені бракує.
Перелічіть з початку — і кінець.

Фрай Люїс де Леон

Fray Luis de León (1527-1591)

ПО ВИХОДІ З ТЮРМИ

Взялисъ брехня і заздр'стъ тут
Мене в ув'язненні тримати.
Щасливий, хто метикуватий,
Мов виривається із пут,
Покинувши цей світ проклятий.

У бідності, з харчем убогим,
Де піль блаженна тишина,
Життя самотнє промина
У спільнім ритмі тільки з Богом,
А зазdroщів ніхто не зна.

Фрай Люїс де Леон — еспанський поет і вченій (професор богословія). Походив з вихрищених євреїв. Потрапив під суд інквізиції; пробув в ув'язненні біля п'ятьох років. З його проповідю «блаженного життя» на лоні природи перегукується вчення Сковороди.

Мігель де Сервантес Сааведра

Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616)

СОНЕТ-МОЛИТВА

Молюсь до Тебе, Господи, сьогодні:
Ціною крові й смертних мук своїх
Ти зняв Адамів первородний гріх:
Щó він згубив — вернув нам дар Господній.

Ти, Добрий Пастирю, зі стад Твоїх
Заблукану вівцю — одну із сотні —
Знаходиш, як женуть вовки голодні,
Й назад приносиш на руках святих.

Тож я звертаюсь, повний гіркоти:
Мені Ти масш, Боже, помогти,
Вівці, котра відбилася від стада.

Якщо ж не порятуеш Ти мене.
У цій гонитві жде мене заглада:
Мене змія пекельна дожене.

Франсіско де Кеведо і Вільегас

Francisco de Quevedo y Villegas (1580-1645)

СОНЕТ*

Я мури зрів, що крають отній край.
Гонитва літ знесилиа твердині,
Їх міць колишня піддалась руїні,
І старість в них відвагу відбира.

У поле вийшов. Там струмок не гра,
Весь висмоктаний сонцем по краплині.
І жалібно ревуть стада в долині,
Що світло денне заступа гора.

Зайшов у дім. Оселя спорохніла
Сумною пусткою мене зустріла,
І посох мій зігнувся і потрух.

На герці з часом вірна шпага впала,
І речі жодної нема навкруг,
Яка б мені про смерть не нагадала.

* Цей сонет вперше переклав на українську мову Михайло Орест. (Див. »Море і мушля«, стор. 53).

Хосе де Еспронседа і Дельгадо

José de Espronceda y Delgado (1808-1842)

(У р и в о к)

Я кинувся кометою прудкою
На крилах пломенистої уяви:
Де-будь мій розум, спалах неспокою,
Чекав блаженства, сподівався слави.

Полинув я, не боячись нічого,
За межі світу, в засвіти етерні.
Знайшов там сумнів; з неба осяйного
Ілюзії лишилися химерні.

А згодом велич на землі і цноту
Шукав я в тузі, і кохання снилось.
Але смердючий прах, слизька бридота —
Це все, що духові моєму стрілось.

Я зрів жінок невинності святої,
В небеснім сяєві, у шаті білій.
Та ледь торкнувся їх — за чистотою
Були вже дим, і твань, і купа гнилі.

Ілюзії розсіялись назавше.
Нема бажанням стриму, ні границі.
Я суть життя зненавидів, пізнавши,
І вірю тільки в супокій гробниці...

Альмафуерте

Almafuerte (Pedro B. Palacios, 1854-1917)

¡PIÙ AVANTI!

Не піддавайсь — хоч і забракне сили,
Не почувайсь рабом — ні в ланцюгах.
Відважно йди, від жаху сполотнілий,
І нападай, вже зранений в боях.

Будь твердо-сталий, наче цвях замшілий:
Іржавий і старий, він завжди цвях;
А не як той індик, герой несмілий,
Що згорне хвіст, заледве шум в кущах.

Тримайся так, як Бог, який не плаче,
Або Люцифер, що не молить він.
І засихай, величний дуб неначе,
Що до води не піде на поклін.

Нехай кусає й помсту призыва,
У порох покотившись, голова.

Альмафуерте — дослівно »спильна душа«, справжнє ім'я Педро Палясіос, аргентинський поет. — *Più avanti* (іт.) — ще вперед. Сонет являє синтезу романського зразка (катрени на дві рими) з »шекспірівським« зразком (пуанта в двох останніх віршах).

НОКТЮРН

1.

Серед ночі,
ночі повної докраю ароматом і дзюрчанням і крилатим
[передзвоном,
серед ночі,
коли п'ятьма шлюбно-вогка загоралась фантастично
[світляками,
бля мене легко-легко,
вся прилинувши до мене,
мозчазлива і поблідла,
ніби горе незміриме
потрясло тебе глибоко, аж до фібрів потаємних,
по тій стежці серед квітів,
що провадить у долину,
тихо йшла ти.
Повний місяць

Хосе Асунсьон Сільва -- геніальний колумбійський поет, один з перших модерністів Латинської Америки. Більша частина рукописів Х. А. Сільви загинула з кораблем, який затонув. Загибель рукописів і смерть Ельвіри, сестри й коханки поета, привели до його самогубства. Поезія «Ноктюрн» присвячена нам'яті Ельвіри. «Ноктюрн» -- єдиний у світовій літературі випадок вільного (різностопового) пеона третього. Переклад дотримує розмір оригіналу.

в небесах блакитно-синіх,
безконечних і глибоких,
розсипав проміння біле.

Тінь твоя, тонка і млюсна,
із моєю
серед місячного світла
на піску сумному стежки
получилися докупи,
і злилися,
і з'єднались,
і з них стала тінь єдина,
 стала довга тінь єдина,
тінь єдина...

2.

Нині сам я,
сам-душею,
повний горем понадмірним і агонії і смерти, —
бо між нами час і віддаль,
 час і віддаль і могила,
непроглядна безконечність,
куди голос не сягає, —
мовчазливий і самотній,
йшов по стежці.

Тільки гавкали довкола пси на місяць,
сполотнілий,
тільки жаби скреготіли.

Стало зимно. Був це холод,
що його в твоїй алькові,
 мали щоки, мали скроні
і твої кохані руки

в сніжнобілих
погребальних покривалах.

Був це холод від гробниці,
холод смерти
і Нічого...

І при місячному світлі
тінь моя ішла самотня,
йшла самотня
у безлюдді степовому,
І наблизилась до неї
тінь твоя струнка і жвава,
тінь твоя тонка і млосна,

ніби в теплу ніч весняну,
ніч, напоєну докраю ароматом і дзюрчанням
[і крилатим передзвоном,
і пішли дві тіні поруч,
тіні поруч...

О, ці тіні нерозлучні!
О, ці тіні душ померлих,
що єднаються докупи
з тінню тіла,
що одна шукають біду
в ночі смутку і печалі...

ПЕСИМІСТОВІ

У віз'ях твоїх самі лиш тіні,
А має трохи й світlosti життя.
Не все ж у нім минає без пуття
Під крові з ран бурхливе булькотіння.

Так, у борні є смуток. Почуття,
Які вмирають. Ніжності зів'ялі.
І все, що ми любили, в забуття
Іде, щоб стати джерелом печалі.

Але чи можна сумніватись нам,
Що у майбутньому, далеко, там —
Глибинний спокій, світлий світ людини,

Цілунок чистий, ласка молода,
І матері рука, яка гойда
Колиску рожевіочу дитини.

Рубен Даріо

Rubén Dario (1867-1916)

МЕТЕМПСИХОЗА

Я був солдатом і я спав на ложі
Цариці Клеопатри. Сяйна білість
І погляд зоряний і всемогутній —
Це було все.

О погляд можновладний! О це ложе,
З якого випромінювала білість!
О всемогутня роза мармурова!
Це було все.

I стан її в моїх обіймах хруснув,
Розпусний, я й Антонія забути
Примусив (О ці ложе, й зір, і білість!).
Це було все.

Я звався Руфус Галлюс. Був солдатом.
Мав гальську кров. І примхи мить зухвалу
Мені дала телиця всевладуща.
Це було все.

Рубен Даріо — справжнє ім'я Рубен Гарсія Сарміенто, нікарагуанський поет, вважається одним із найбільших поетів Латинської Америки. Жив переважно в Парижі і в Буенос-Айресі. В прозі наслідував Катюля Мендеса. Серед поезій Р. Д. зустрічаються писані силаботопічними розмірами: чотиристоловий анапест (»Сонатіна«), чотиристоловий амфібрахій (»Леда«).

Чому тоді у спазмі, мов кліщами,
Могутні пальці з бронзи не здушили,
Немов на жарт, цариці білій горло?
Це було все.

Узятий до Єгипту, я кайдани
На шиї мав. Мене одного разу
Із'їли пси. Я звався Руфус Галлюс.
Це було все.

СОНATІНА*

Королівна в печалі... Що це сталося з нею?
На устах полуничних лиш зідхання сумнєс,
Загубився їх усміх, їхній колір поблід.
Королівна нудьгує на стільці золотому,
Заніміли і клявіші в клявесині дзвінкуму,
І, забутий у вазі, непритомніє квіт.

Проходжають подвір'ям набундючені пави,
Цокотуха-дуеня каже щось нецікаве,
І буфон у червонім сипле жарти дурні.
Королівна не чує, королівні не смішно,
Королівна слідкує, зажурившись невтішно,
За метеликом мрії у чужій далині.

— — — — —

Ах, сердешна царівна! Хоче чайкою стати,
На прудких її крилах попід небом літати,
Загубитися в вітрі, серед гуркоту хвиль!
Майським віршем — л'леї привітати цвітіння
І по сходах сліпучих осяйного проміння
Аж до самого сонця прямувати відціль.

Бо набридли царівні королівські палати,
Веретена зі срібла і буфонів шарлати
І гурти лебедині з лазурових озер...
Квіти Заходу й Сходу: ненюфари й жасмини,
Квіти Півночі й Півдня: і троянди й жоржини
Із найкращою квіткою зажурились тепер.

* Скорочено.

Дідолашна царівна з голубими очима!
Золоті твої узи, ти оплутана ними,
В мармуровім палаці — полонянкою ти.
У величнім палаці із його сторожами,
Де на варті сто негрів зі стома палашами,
Величезні дракони й нездріманні хорти.

— — — — —

— Заспокойся, царівно! — каже фея-хрищена. —
На коні, на крилатім — золотій стремена,
Вірний сокіл і шпага — королевич літа.
Він давно тебе любить, хоч не бачив ніколи,
Він прибуде здалека, смерти груди розколе,
Щоб тобі поцілунком запалити уста.

ЛЕДА

У сутінках лебідь біліє так сніжно.
І дзюб проти світла — прозор янтаря.
Світання проходить, і скоре, і ніжне,
І крила рожевим малює зоря.

А потім, на хвилях, в озерній блакиті,
Як сяйво аврора загубить своє, —
Коромислом шия і пера, смиті
У ранньому сонці — він срібним стає.

І, птах олімпійський, розкинувши крила,
Ту Леду, що ранить її красота,
У водах співучих бере він насилу,
Шукаючи дзюбом розквітлі уста.

Зідхає прекрасна в знемозі й покорі,
Стенається-б'ється нагий її стан.
А з темної хащі, в густезному борі,
Яскріє очима хітливими Пан.

ФАТАЛЬНЕ

Блаженне дерево, що ледве відчуває,
А ще блаженніше каміння без чуття.
Бож болю гіршого, як бути живим, немас,
Ні гіршого кошмару над життя.

Не знати нічого, бути без керунку.
І за минуле страх і за майбутнє теж.
І тільки певність, що нема рятунку,
Що завтра ти умреш.

І плотської краси приваби свіжогронні,
І яма, що чека на квіти похоронні,
Жах незбагненного й того, що ледь відкрите.
І незнання: ані куди ти,
Ні звідки йдеш.

Амадо Нерво

Amado Nervo (1870-1919)

ДО КЕМПІСА

Вже стільки років прагну пустині,
Вже стільки років жити несила,
З гіркого смутку слабую нині,
І твоя книга в тім завинила.

Раніш любив я кожну істоту,
Світло і море, і лан безкраїй.
Але ти мовиш, що все марнота,
Що все загине, що все вмирає.

Спраглі цілунку губи жіночі,
Було, цілую, палкий коханий,
Русяви коси й великі очі —
Не мавши й гадки, що це зів'яне.

Але, як твердять вчені глибокі,
Що ти цитуєш в своєму творі,
Люди проходять, мов оболоки,
Або мов тіні й вітрила в морі.

Амадо Нерво — мексиканський поет-містик, близький друг Губена Даріо, один з найвидатніших латиноамериканських поетів. Кемпіс — Тома Кемпійський, один з отців західнього християнства.

Тепер земного я уникаю
Радошів жодних в душі нужденній.
І, взявши книгу твою, блукаю
У пітьмі ночі непроникненній.

Блідий аскете, сину пустині,
О Кемпіс, Кемпіс, як зле зі мною.
З гіркого смутку слабую нині —
І твоя книга тому виною.

ДВІ ТАЄМНИЦІ

В очах прекрасних дівчини одної
Таємний світ. І не один, а два.
У першім — тайна її самої,
А в другім — таємничість божества.

ГЛОСА*

В сумирнім смутку бачу зірні шати.
Ніщо земне не вабить і не кличе.
Приходь! Пора в мандрівку вирушати
Крізь вечір загадково-таемничий.

Дві речі я беру з собою нині:
Це забуття — наругу поховати,
І цю любов — вгорнути рідні тіні.
Спочило море, наче велет синій.
В сумирнім смутку бачу зірні шати.

Страждав, трудився і блукав доволі,
Один з прочан. Та крізь шляхи і стрічі
Я бачив вказівки моєї долі,
Що виростали, наче квіти в полі.
І вже ніщо назад мене не кличе.

Мене Твій присуд не лякає, Боже.
Ні славою, ні грішми не багатий,
В житті я знав лиш муки зловорожі.
Який величний вечір і погожий!
Приходь: пора в мандрівку вирушати.

За нами зорі пильно-пильно стежать,
З-під вій промінних зазирають в віч;
Немов велять сповнити, що належить,
І вирушати в путь — в ясне безмежжя —
Крізь вечір загадково-таемничий.

* Строкожанр еспанської лірики.

ПОЖЕРТВА

Тобі м'яй біль, с Пане, віддаю:
Це все, що можу я принести на оғіру.
Ти дав мені любов,
 любов велику, щиру,
Та вкрадла смерть любов мою.
І, повний болем понад міру,
Його тобі, м'яй Пане, віддаю:
Це все, що можу я принести на оғіру.

* * *

Ні, не всі померлі споглядають Бога.*
Ти думаєш: досить вмерти — і в той час
Всю велич містерій пізнаєш затого?
Що покров Ізіди роздереш нараз?
Сподіванка вбога!
Не всі, що померли, споглядають Бога!

А натомість душі великі й тверді
За життя побачать Його на вершинах.
Так, світанком Анди квітнуть вже тоді,
Як темрява ночі лежить у долинах.

° Цей самий цезурований декасилабік маємо в Шевченка:
Гетьманн, гетьманн,
якби то ви встали...

ОТЧЕНАШ

За душу короля Людвіга Баварського. На місці
їого відходу. Замок Берг (Королівство Баварське).

Людвіг Другий, як стрів нездоланні
І глибоко-болючі бажання,
Що їм ради в житті не даси, —
Тут земне докінчив царювання.

Отче наш, що на небі еси...

Тут, де парк, і лямпадка, й розп'яття, —
Скрито спогад. На озеро, гаттю,
Ходить ніч у серпанку роси.
Тільки спомини — дальне багаття.

Отче наш, що на небі еси...

Хвилі озера плещуть, невпинні,
Мре у хащі зелене одіння
І оголює смертью ліси.
Сум і смуток глибокі... глибинні...

Отче наш, що на небі еси...

Дивних прагнень сердечний королю,
Як ніхто не відчув твого болю
І безсоння в непевні часи, —
Трапив ти лікарям у неволю.

Отче наш, що на небі еси...

З твого мозку був світич всесильний,
Німб од нього зайнявся надчільний,

Та ретельні могил голоси
Загули: «Віттельсбах — божевільний!»
Отче наш, що на небі еси...

Лише в Вагнері стрінув ти друга,
В кім душа — океану потуга,
А життя твоє, спрагле краси,
Це була його музики туга.

Отче наш, що на небі еси,
Нехай святиться ім'я Твоє,
Нехай прийде царство Твоє...

ТУМАН

(Із циклу «Сестра Вода»)

Туман — це сонна мрія, це сірість вод зникома.
Та справжня суть туману хіба тобі відома?
Туман — це сонна мрія води, що в намаганні
Тілесності позбутись — лишає сни туманні.
Мов чарівна намітка усе обволікає,
Матерія брутальна під нею заникає.
Та вежа — тільки привид, застиглий в порожнечі,
І привидами в білім усі зробились речі.

Там десь ішла людина спокійною ходою,
А стала враз сильветом, примарою блідою.
Туман — це сонна мрія, це сірість вод зникома...
Та справжня суть туману хіба тобі відома,
Туману, що чекає, коли світанок гляне?
— Тож возхвалімо Бога, о брате м'їй тумане!

КРАСУНЯ ЗІ СПЛЯЧОГО ЛІСУ

— Це ж саме тут — повідж мені, бабуню
Вельможна, — жде на лицаря красуня-
Царівна двісті літ у дивнім сні?

— Царівна із твоєї казки, друже,
Це я. Що ж дивиця? Стара я дуже,
Давно вже ждати нікого мені...

— Я ж плив до тебе по морях ридання,
Долав і гори, і річки без дна...

— Ах, лицарю, яке розчарування!...
Та не даремно ти зазнав страждання:
Вже в тебе, як і в мене, — сивина!

Ти в люстрі плеса б міг себе піznати?
О, лицарю, спізнивсь ти, далебі.
Та можу я тобі сестрою стати,
Прилинь чолом до моого лона, брате:
Розважу тугу піснею тобі...

СТАРА ПРИСПІВКА

Хто ця панна-красуня з її співом болючим,
Смоляною косою, білим тілом русалки?
— Це лиш місячні скалки у потоці співучім,
Це лиш місячні скалки...

Хто гукав мое ймення ув оселі на стежі?
Уночі мене кликав і з тремтінням відходив?
— Це лиш вітру зідхання, що ридає на вежі,
Вітровий лише подув...

Хто, скажи, той архангел, що обвугллює крила
Йому пломінь Господній в надвечірні години?
— Це проходять хмарини крізь далінь небосхилу,
Придивись: то хмарини!

Хто змочив діядему... Боже! — кинув у воду!...
Сипле дощ діамантів на блакить оксамиту?...
— То ти бачиш відбиту глибочінь небозводу,
У потоці відбиту...

Тож Краса — так виходить — лише привид, що надить.
Боже! Ти тільки певний, лиш на Тебе надія.
Де ж знайду тебе: в небі, на землі чи в собі я?
— Крапелиночка мрії крізь безодні провадить,
Крапелиночка мрії...

Вона вся була зваба, і чарівність, і мрія:
Її погляд, і жести, і постава, і сміх...
(Коли Франції дотеп на устах струменіє...)
Благостинею повна, ніби Авемарія,
Хто хоч раз її бачив, той забути не міг.

Лк вода чистосерда — видко все, що на дні є,
Як полуднє — прозора: щире золото і сніг...
Від душі неземної наокіл було дніє...
Благостинею повна, ніби Авемарія,
Хто хоч раз її бачив, той забути не міг.

— — — — —

Мені випало щастя: на шляху безнадії
Стрінув ту, що провадить між болючих доріг.
Потаемне звучання вчує у віршах тоді я.
Благостинею повну, ніби Авемарію,
Хто хоч раз її бачив, той забути не міг.

Десять років кохання... «Ти — моя!» — пломеніє...
Але квіт найгарніший в'яне борше з усіх.
Благостинею повна, ніби Авемарія,
До Джерел благостині, в свою отчу стихію,
Повернулась, мов крапля — до безодень морських.

До Життя, перед смерком, я — з хвалою й вітанням:
Бо не йшло ти до мене із марним сподіванням,
З незаслуженим болем, безпричинним стражданням.

Бо в кінці моого шляху мені впало у вічі:
Долі власної сам я тільки й був будівничий.

Гіркоту і солодкість я спивав, — та не диво:
Сам вкладав бо я в речі мед і жовчність трійливу,
Посадивши троянди — мав трояндові жнива.

... Правда, після буяння йде зима невідклична,
Але ж ти не казало, що весна буде вічна!

І хоч мав я страждённі довгі ночі кошмарні,
Та нечув обіцянок, щоб усі були гарні.
Мав натомість часами і священно-безхмарні.

Я кохав, був коханим, мав про сонце знаття...
Всі борги ти сплатило, ми є квити, Життя!

КАЛЬПА

У вічностях — передували
Вже цьому світові вони —
Хто скаже, що не існували
І людства там — плянет сини?

І в них Гомери оспівали
Героїв першої війни,
І душу, аж до глибини,
Були Шекспіри, що пізнали.

Змія, що хвіст гризе сама,
Інертне коло, куля чорна,
Що все кружля, не знати як,

Чи приспівка самоповторна
Нудної пісні, прірви знак, —
Невже кінця тобі нема?

МОВЧАННЯ

На столі у ночі
Є склянка зі снами.
З неї п'ють години,
Щоб гасити спрагу.

Що маю робити,
Як прокинусь вранці,
А всю мою склянку
Випило мовчання?

Розповзлось по нитці
Ночі покривало.
Буду зимний, голий,
Як уранці встану.

Як вгорнути тугу
У покров мовчання,
Коли щоквилини
Нитки утікають?

Хенаро Естрада — мексиканський поет. Професор літератури та історії, дипломат. Писав також прозу. Літературна діяльність припадає, головно, на 20-ті та 30-ті роки.

Ти, лямпо вігілій,
З гнотом скарг і жалю,
В тобі сни безсонні
Всю оливу спалять.

Вже потроху вогник
Слабне і вмирає.
Мою ніч освітить
Саме лиш мовчання.

Хосе Марія Габріель і Галян

José María Gabriel y Galán (1870-1905)

КОПАЧЕВА ДОЧКА

Що це може мати
Дочка копачева?

Що з огидою дивляться хлопці,
А дівчата зі страхом на неї,
Коли вийде в неділю на площеу,
 Де бувають танці,
 Мов сонце веселі,
 Мов полум'я жваві, —
Ні на що, як на тучу, не схожа,
Яка сунеться небом над нами,
Не подібна — як тільки до вістки,
Що з мерцем наближаються мари.
І затемнених шепотів хвиля
Заступає гарячу розмову,
 Погляди скрестились,
 Чути нарікання,
 Мелодія танцю
 Стає повільніша,
 І навіть удари
 Сухі і веселі
 Швидких кастаньєтів
 Змовкають на хвилю.

Хосе Марія Габріель і Галян — еспанський поет. Народився біля Саламанки, вчителював у центральній Еспанії. Звідси — поезії в народньому дусі, провінціялізми в мові персонажів. Перекладена поезія являє вільне чергування еспанського гексасилабіка з тристоповим анапестом.

Це триває не довше секунди,
Але справді, що це? —
Що дуда зафальшивила навіть,
Бо в гримасу склались
Товстелезні губи
Музиканта з бубном.
Це не плями кохань пережитих,
Бож ніколи — дарма, що красиві —
«Гарні очі маєш» —
Не сказав їй хлопець.
А вона все ковтає зневагу,
І презирство вона все ковтає,
Та до гурту підходить щоразу,
Усміхнена завжди —
Попишатись на свята і танці
У хустках — найдорожчих обнісах.
Що це може мати
Дочка копачева?
Сказав мені хлопець:
«Бачили хустини?
Кажуть люди, що всі вони з інших,
З тих дівчат, що гниють під землею,
І здається — смердять вони справді,
Смердять вони трупом».

Мануель Мачадо

Manuel Machado (1874-1942)

КАСТИЛЬЯ

Сліпуче сонце
Од піхов одбивається затвердлих,
Роз'ярює і панцирі, й ефеси,
На вістрях у списів полуменіє.
Сліпуче сонце, спрага і знемога.
Страшними кастілійськими степами,
З дванадцятьма своїми, на вигнання, —
Піт, курява, залізо — Сід прямує.

Он озія — на всі ключі замкнулась.
Ні відгуку. Та під міцною сталлю
Списів і шпаг віконниця піддається.
А сонце палить, і мов жар — повітря.
Аж на жахливий гуркіт
З хрипким відлунням — срібно-кришталевий
Почувся голос. Дівчинка тендітна й
Біленька перед ними на порозі.
Вся — тільки очі, а в очах — слізинки.
А лицько, і настрашене й цікаве,
Неначе в німбі блідо-золотому.

— Прямуйте далі, добрий Сіде.
Король нас покарає смертю.
Наш дім зруйнує.

Мануель Мачадо — еспанський поет і драматург. Деякі твори написав разом із своїм братом Антоніо.

Засіє сіллю вбоге наше поле,
Що батько обробляє.
Проходьте. Успіх хай пошле вам небо.
В нещасті нашім, Сіде,
Нема для вас зарібку.

Замовкла дівчинка і тільки плаче.
Дитяче те ридання переходить
Вояцьким загартованим загоном,
І владний голос кида: — Ідьмо далі!

Сліпуче сонце, спрага і знемога.
Страшними кастілійськими степами,
З дванадцятьма своїми, на вигнання, —
Піт, курява, залізо — Сід прямує.

Хуан Рамон Хіменес

Juan Ramón Jiménez (1881-1958)

ЗОЛОТА ГАЛУЗКА

Болюча гілка із осіннім листом —
Обернена на сонці в самоцвіт.
А хмари вкрадуть сонце, й смуток віт
Стає убогим, пильяшим, нечистим.

Все, що було прекрасно-урочистим,
У весь галузки золотої міт
У понадземний забирає світ
Година хмарна повівом імлистим.

Тож, серце, й ти — гніздо сухе і марне,
В якому щось одвічно-світозарне
Знаходить спочин іноді на мить.

Але коли любов тебе покине,
Там тільки попіл, де були жарини,
Де ти шукало душу — підла гидъ.

Хуан Рамон Хіменес — еспанець з походження, більшу частину життя прожив поза Еспанією, поет і прозаїк. Послідовник Сільєн й Даріо. 1956 року нагороджений премією Нобеля.

Назву книги перекладів «ЗОЛОТА ГАЛУЗКА» взято з со-
кета Хіменеса.

Я це не я.

Я той,
Що йде, небачений, зі мною поруч.
Що іноді до нього я зайду,
А іноді забуду.

Той, що мовчить, сумирний, як говорю,
Що вибача, благай, коли ненавиджу,
Що там проходить, де мене нема,
І що стоятиме, коли помру я.

На солодкий смуток поля
Западає надвечір'я,
І від скошеної луки
Чути легкий запах сіна.

Пінії уже поснули,
Соловей зате прокинувсь,
А над пагорбами, в небі,
Фіялкова ллеться ніжність.

Пісня чується на стежці,
І за нею йду я слідом.
У тім співі — плач, просяклій
Запахом, що з поля віє.

Про чиюсь любов незнану
Повідає-плачє пісня,
Про ті ночі вересневі,
Що також пропахли сіном.

Крізь дощу густий серпанок,
Що довкілля робить сірим,
Повертаються корови
Зі смачного пасовиська.

Дзеленчать смутні дзвіночки,
Віддаляючись. На ниви
Сумовито западає
Вечір без зірок і співів.

Зимна даль сама лишилась
Із деревами своїми.
Вже нікому не вертатись
По стежках, що загубились.

Зачиню вікно, бо й справді
Загублюся ще в долині.
Мое серце, мабуть, хоче
Вмерти разом з краєвидом.

ВІДХІД НЕМИНУЧИЙ

І я піду. А ці пташки зостануться
Співати,
Зостанеться мій сад із деревом зеленим
І білою криницею.
Щовечора синіти буде небо
Так мирно, і дзвонитимуть, як нині.
Церковні дзвони.

І ті умрутъ, які мене любили,
Село новим ставатиме щороку,
І в закутку квітучім мого саду
Блукатиме, в ностальгії, мій дух.
І я піду. І буду сам, без дому,
Без дерева, без білої криниці,
Без неба синього і мирного.
А птахи все співатимуть.

* *
*

Всі дороги вечорові:
Ніч сполучить у єдину;
І по ній піду до тебе,
О моя любове скрита.

І по ній піду до тебе,
Як з-за гір приходить світло,
Чи як віє бриз од моря,
Або пахощі од квітів...

НІЧ

Спати — це місток неначе
Помежи сьогодні й завтра.
А під ним, як сновидіння
І вода, й душа минають.

Федеріко Гарсія Льорка

Federico García Lorca (1899-1936)

ПІСНЯ ВЕРШНИКА

Кóрдoba.
Єдина й далека.

Коник чорний, місяць повний
І маслини в моїй торбі.
Хоч би й знову я ці дороги,
Та повік не буду в Кóрдобі.

І крізь простір, і крізь вітер,
Чорний кінь, червоний обрій.
Смерть на мене виглядає
Поміж вежами у Кóрдобі.

Ах, яка мандрівка довга!
Нумо, коню мій хоробрий!
Що як смерть мене спіткає
Перш, ніж досягну я Кóрдоби?

Кóрдoba.
Єдина й далека.

Цю поезію перекладено кілька разів — переважно пе з оригіналу. У І. Костецького:

Наче ніч конячка чорнюща,
місяченко кружком. Оліви
в мішку при сіdlі...

В нім. перекладі було:
Nachtschwarze Stute, Diskus
des Monds. Oliven im Sacke am Sattel...

РОМАНС ПРО ДВОХ ПРОЧАН

Прямують до Риму
Удвох прочани:
Брата й сестру в перших
Папа звінчає.

Капелюх з брезенту
Має хлопчина,
А малá прочанка —
Із оксамиту.

Що їх біля мосту
Біда спіткала:
Спіткнулася сваха,
Молода впала.

Досягли Палацу,
Ввійшли по сходах.
Там у залі Папа
Іспит їм робить.

Розпитує Папа:
Як же вас звати?
Він каже, що Педро,
Вона — що Анна.

Питає їх Папа:
Скільки ж вам років?
Чує: їй п'ятнадцять,
Сімнадцять хлопцю.

Питає їх Папа:
Звідки йдете ви?
Вона каже: З Кабри,
Він: З Антекери.

Питає в них Папа
Гріхів рахунок.
Вона признається:
Один цілунок.

І малá прочанка
Від того встиду
Раптом зашарілась,
Мов роза з виду.

Чують папський вирок
Ген з-позабрам'я:
— Та за це на прощу
Пішов би й сам я!

А вже дзвони в Римі
Всі роздзвонились,
Бо наші прочани
Вже й одружились...

ПІВМІСЯЦЬ

Півмісяць іде по водах —
А небо таке спокійне —
Іде й стинає поволі
Потоку старе тремтіння.
Тож часом галузка юна
Його за люстерко візьме.

ЗАГАДКА

Що на круглім перехресті
Шість панянок в танці.
Три — що з плоті,
Й три зі срібла.
Їх шукають сни вчорашні,
Але їх трима в обіймах
Поліфем, увесь зі злота —
Це — гітара...

ЛЬОЛЯ

Пере між помаранчів
Дешеві пелюшки,
Зелені в неї очі,
Жалобні пісоньки...

Ой, любов,
В помаранчовім квіті твій сков.

В воді канави сонце
Купає промінці.
З оливника їй чути:
Цвіркочутъ горобці.

Ой, любов,
В помаранчовім квіті твій сков.

Коли домилить Льоля
Обмилки (не бруски!)
Тоді додому з поля
Надійдуть пастушки...

Ой, любов,
В помаранчовім квіті твій сков.

Мануель Гонсалес Прада

Manuel González Prada (1848-1918)

ТРИОЛЕТ

Все добре й гарне у житті людини
Приходить як не пізно, то ніколи.
Поманить зблизька, набігу пролине
Все добре й гарне у житті людини.
Біда, як хто незірваним покине
Цвіт, що вкривав його весіннє поле:
Все добре й гарне у житті людини
Приходить як не пізно, то ніколи.

Мануель Гонсалес Прада — перуанський поет. Перший впровадив тріолет в еспаномовну поезію.

Франсіско де Ікаса

Francisco A. de Icaza (1863-1925)

МАДРИГАЛ ПРО СМЕРТЬ

Ні, не була в житті ти квіткою одною,
Лише всіма квітками, що розцвіли весною.

Твої свіжі уста — то червоні гвоздики,
Голубі незабудьки — очі ясні й великі.

Сині іриси вен на руці твоїй білій,
І чистота чола — як незайманність лілій.

А що в розмові завжди мала ти червоніти,
Ставали твої щоки, мов рожі повні квіти.

Нині, під кипарисом, в лавровій огорожі,
Іриси і гвоздики, незабудьки і рожі

Пробиваються з ґрунту, змішані й перевиті —
Так, немов твое тіло відроджується в цвіті.

Франсіско де Ікаса — мексиканець. В перекладах дотримані спілабічні розміри оригіналів.

ВНОЧІ

Де чорні дерева
І біла дорога,
І місяць щербатий,
Що плямами крові
Забруднює води —

Там двоє понурих
Проходять поволі,
Все тим самим кроком,
В тім самім керунку,
На віддалі завжди
І завжди в мовчанні.

Аж онде на розі,
На тім перехресті,
Що проти таверни,
П'яниці юрбою
Кричать і співають.

І вона, без слова,
Наблизившись хутко,
Стиска його руку.
І вони проходять
Між поглядів п'яних.

А потім, як доти,
Рука її пада,
Безсила й зів'яла.
І знову дві тіні,
Що на мить з'єднались,
Темніють окремо.

І так, серед ночі,
Ідуть вони далі
Все в тім самім ритмі,
В тім самім керунку,
На віддалі завжди
І завжди в мовчанні.

Люїс Палес Матос

Luis Pales Matos (1890?-1959)

НЬЯМ-НЬЯМ

Нъям-нъям. У білее тіло
Та чорні зуби — нъям-нъям.
Мов ножицями, пащеки
У людські стегна — нъям-нъям.
Щелепи туди і звідти
В глухому ритмі — нъям-нъям.
Хижкацька ніч проковтнула
Ліси і джунглі — нъям-нъям.

Нъям-нъям. Жує мовчазливо
Африка древня — нъям-нъям.
Мандрівці й місіонери
Її вечеря — нъям-нъям.
Хто увійти в Танганьїку
Вперше осміливсь — нъям-нъям.
Хто дослідив Тембандумби
Міць матріаршу — нъям-нъям.

Нъям-нъям. Роззыває чорну
Фетиш пащеку — нъям-нъям.
У чаклуна в чоловічках
Єдиний полиск — нъям-нъям.

Люїс Палес Матос — порториканець. Дату народження джерела подають по-різному: 1890 або 1898. Представник »чорної поезії«. Переклад »Нъям-нъям« зроблено розміром оригіналу.

І від жертовної крові
Тотем п'яніє — нъям-нъям.
Нігриця вся, мов зуби,
Зуби у пітьмі — нъям-нъям.

Азія мріє в Нірвані,
В Америці танці й джаз,
Європа грає й мудрує,
Африка рохче: нъям-нъям.

Альфонсіна Сторні

Alfonsina Storni (1892-1938)

TÚ ME QUIERES BLANCA...

Хочеш мене з піни,
З променів світанку
Або з перлямутру.
Щоб я зберігала
Незайманість лілій
І запах найтонший;
Замкнена в бутоні,
Куди не сягає
Ні місячний промінь,
Щоб ні маргаритку
Не звала сестрою.
Хочеш мене сніжну,
Хочеш мене білу,
Хочеш мене чисту.

І це ти, що кожну
Пригублював чарку,
Овочі медові
Рвав із уст вишневих.

Альфонсіна Сторні — видатна аргентинська поетеса, з походженням швейцарка. Найталановитіша з канону трьох латиноамериканських поетес. (Дві інші — Габріеля Містраль і Хуана де Ібарбуру). Представниця »жіночої« поезії. З незнаних причин проскрибована в СРСР і в жодній енциклопедії чи довіднику не фігурує. Скінчила самогубством у купелевій місцевості Мар дель Плята (Аргентина). Поезію »Tú me quieres blanca...« перекладено сплавічним розміром оригіналу.

Ти, що на бенкеті,
В листях винограду
Лишив своє тіло
Вакхові на жертву.
Ти, який садами
Чорної Омани
У червоних шатах
Доганяв Зіпсутість;

Що й скелет у тебе
Тримається купи
Не знатъ, яким чудом, —
Смієш вимагати
(Бог тобі суддею!),
Щоб була я біла,
Щоб була я чиста,
Світанко-промінна.

Утечи в пустелі,
Заховайся в гори,
Рот собі очисти,
Живучи в печері,
Торкайся руками
До землі сирої,
Годуй своє тіло
Гіркавим корінням,
Воду пий зі скелі,
Засинай під снігом,
Віднови тканини
Сіллю і водою,
Говори з пташками,
Вставай на світанку,
І коли до тебе
Повернеться тіло,

І знову на місце
Душа твоя стане,
Що плуталась досі
Була по альковах, —
Тоді вимагай лиш,
Щоб була я сніжна,
Щоб була я біла.
Щоб була я чиста.

ТЯГАР ВІКІВ

Мені сказав ти: «Не плакав м'й батько».
Мені сказав ти: «І дід м'й не плакав,
Бо сліз не мають мужі моого роду,
Вони — зі сталі».

І коли мовив, пробилася і впала
Твоя слізинка впрост мені на губи.
Стільки отрути не пила я зроду
З жодної чаші.

Сердешна жінка, яка зрозуміла,
На смак пізнала вікове страждання.
Ваги такої втримати не в стані
Душа жіноча.

КВАДРАТИ Й КУТИ

Будинки рядами, будинки рядами,
Будинки рядами.
Квадрати, квадрати, квадрати,
Будинки рядами.

А люди вже мають і душі квадратні,
І мислі — рядочком,
І спини з кутами.
Сама я учора сльозинку зронила —
О Боже! — квадратну...

ПАМПА

Хто це жбурнув мене на ці рівнини,
Мов ниточку, стеблину ковили?
Хто ті жорстокі, спраглі що були
Тремтіння серця бачити в людини?

Орлина зграя — хижка, чорнокрила —
Мені вагою хмари шию гне:
Схопить, піднести, знищити мене,
Немов ягня... Чи ж я впаду, безсила?

Шукала неба... Десь воно, над нами...
І ще тужила я за стільниками,
Де людський рій... Живу почути б річ!

Відтята від усіх... Понад степами
Я крикнула мое ім'я без тями —
Надходячи, його ковтнула ніч...

* * *

На дні морському кришталевий*
Я маю дім.
І є поліпова алея
Там перед ним.

І риба золота о п'ятій —
Як свій привіт —
Мені підносить із коралів
Червоний цвіт.

Я сплю на ложі, що синіше
Глибин морських.
І крізь кришталль мені моргає
Мій восьминіг.

В зеленій хащі біля дому,
З усіх сторін,

Гойдаються сирени в співі:
— Дін-дон, дан-дін! —

А їх тіла — це перлямутри
Й аквамарин...

І над моєю головою
У вишні
Тремтливі миси в час смеркання
Горять в огні...

* Невдовзі після написання циклу «морських поезій» хвора на пістряк поетеса запливла у море й не повернулася...

ІДУ СПОЧИТИ*

Зубочки квітів, шапочки росинок
І пальці трав — о тонкочуйна нене!
Ти земляний стели для мене саван
І пуховик з прополотого моху.

Я йду спочити. Уложи-но доню
І в головах повісь мені лямпаду:
Одно з сузір — котре сама бажаєш,
Всі гарні, тільки зниж його для мене.

Лиши мене саму. Бростяться зела,
Тебе стопа небесна заколише,
І птах накреслить ритми, щоб навіки

Забути. Дякую... Ах, ще прохання:
Як знов задзвонить він по телефоні,
Нехай не докуча — скажи, що вийшла.

* Остання поезія Альфонсії, написана напередодні само-
губства.

Габріеля Містраль

Gabriela Mistral (1889-1957)

Він пройшов із іншою —
Я зустріла їх.
Шлях лишився лагідним,
Легіт не затих.
І сердешні очі
Упізнали їх.

Він проводить іншу
У квітучу путь.
Розвилась тернина,
Дальню пісню чутъ.
А він любить іншу,
І цвіте їх путь.

Він цілує іншу,
Де морська глибінь.
Квіткою вінчальною
Місяць впав на рінь.
Я б миропомазала
Кров'ю моря синь.

Він ітиме в вічність
З іншою удвох.
Солодко на небі,
Не озветься Бог.
І він піде в вічність
З іншою удвох.

Габріеля Містраль — справжнє ім'я Люсіля Годой, члійка. Премія Нобеля 1945 р. Наїбільш католицька письменниця сучасної еспаномовної літератури. В радянській пресі фігурує як... прогресистка.

ІЗ «СОНЕТИВ СМЕРТИ»*

Із ніші зимної, куди тебе поклали,
Віддам тебе землі, убогій і ясній.
Що спатиму я в ній — вони того не знали,
Л снитимемо ми на подушці одній.

Як мати любляча, голубляча, яка
В колиску сонного кладе спочити сина,
Так буде сонячна земля тобі м'яка,
Коли ти ляжеш в ній — знеможена дитина.

А потім перстъ земну й легкий трояндний прах —
У бризках місячних, у голубих пилах
Розсюю й залишу останки безвагові.

Пісні про помсту я складу тоді чудові,
Бо інша не сягне в мій потайний куток,
Щоб сперечатися за жменю цих кісток.

* «Сонети смерти», які принесли їй славу, Габрієля написала, коли її коханець вчинив самогубство через нещасливу любов до іншої. Пого пам'яті вона лишалася вірною до кінця життя.

Ні, не хочу я, щоб доня
Моя ластівкою стала.
Бо впірне в глибоке небо
І не вернеться до хати.

А в гніздечку на піддашші
Не дістану зачесати.
Тож не хочу я, щоб доня
Моя ластівкою стала.

І не хочу я, щоб доня
Обернулась на принцесу.
В золотих у черевичках —
Як їй бавитись на луках?

А коли надійде вечір —
Не лягти їй біля мене.
Я не хочу, моя доня
Та щоб виросла принцеса...

А найбільше я не хочу,
Щоб зробилася — королева.
Бо сидітиме на троні,
Де мені немає ходу,

А коли надійде вечір,
Колисати вже не зможу...
Я не хочу, моя доня
Щоб зробилася — королева.

СМОКІВНИЦЯ

Що похмура й негарна
І що сірі усі її віти —
Я жалію за те смоківницю.
Сто прекрасних дерев біля неї:
Помаранчі із листом лискучим,
Круглі сливи і прості цитрини.
І щороку, весною,
Покриваються всі вони цвітом
Наокіл смоківниці.
І так сумно вона виглядає
Із своїми сучками кривими,
Що ніколи
У рясні не вдягались бутони.
І тому я
Кожен раз, як проходжу повз неї,
Їй кажу, намагаючись голос
І солодким зробити й веселим:
«Між дерев моого саду
Смоківница — з усіх найгарніша».

Хуана де Ібарбуру народилася в місті Мельо (Уругваї),
дівоче прізвище — Фернандес-Моралес. Рано лишилася вдовою.
Перша книжка вийшла 1919 р. В 1953 р. визнана »Жінкою
обох Америк«. Розкішне повне видання поезій вийшло в Мад-
риді.

І якщо вона чує,
Мою мову якщо розуміє,
Шо за радість тоді загніздиться
У чутливій душі деревини!

І, можливо, надвечір,
Коли вітер розвіє їй віти,
Вона скаже, п'яніючи щастям:
«Мені мовили нині: ти — гарна».

МІЛЛЬОНЕРИ

Візьми мене за руку. І підемо під дощ.
Ходім без парасольок, в легкій одежі, босі,
Волосся проти вітру, а тіло — під пестливу,
Відвіжуючу, косу розкрапленість води.

Сусіди хай сміються. Таж ми обое юні,
І любимось обос, і дощ нам до вподоби,
І будемо щасливі, мов пара горобців,
Шо їм за насолоду — цвірінькати на стежці.

А там далеко — поле. дорога між акацій,
Маєток багатючий того бідаки-пана,
Гладкого мільйонера, який за жоден гріш

Не зміг би відкупити... ні грама цього скарбу.
Величний, несказаний, наш скарб від Бога: бути
Гнучкими, молодими і повними любови...

З «ПІСЕНЬ НАТАШІ»

I.

Погнівався місяць,
Зірка зажурилась,
Бож цяя дитина
Зі сном посварилась.

Засни-бо, Наташо,
Нехай не горює
Місяць, що оливки
Тобі подарує.

Засни ж бо, Наташо,
І зірка до ранку
Зробить тобі гарну
Подушку з рум'янку.

II.

Вовчиця, вовчиця
Та для вовченяти
Шапочку купила
Й шовкові штанята.

Вовчиця, вовчиця
На поле безлюдне
Вивела гуляти
Вовченя паскудне.

Вовчиця, вовчиця
Прийде нам до хати,
Як моя дитина
Не захоче спати.

III.

Щось не хоче нині
Сон прийти сюди.
Ти піди-но, мишко,
Та його знайди.

— А я його, пані,
Бачила здаля:
З панями танцює
В замку короля.

— Скажи, що Наташа
Все не засина.
Немов янголятко,
Гарненька вона.

Хай приходить борше:
Тут для нього є
Пахучча цитрина
І срібне кольє...

Леопольдо Люгонес

Leopoldo Lugones (1874-1938)

Почуй, кохана, ніч. Який сумирний
Півмісяць сходить-випливає
Над морем і над вродою твоєю —
Це ніч співає.

Почуй, кохана, джерело. Глибоко
В дзвінкуму безгомінні ночі
Сльозами, що солодші цього співу,
Воно дзюркоче.

Почуй, кохана, тишу. Що за спокій,
Спочинок, мир — і серце не сумує.
Між досконалих ірисів блаженство
У тьмі німус.

Леопольдо Люгонес — аргентинець, автодидакт, що досягнув високого культурного рівня. Заподіяв собі смерть у відпочинковій оселі »Ель Тропесон« на ріці Парана де ля Пальмас. Його пам'яті я присвятив поезію »На місці відходу Леопольда Люгонеса« (»Свічада вічності«, Мюнхен 1990, стор.109).

ЧОРНИЙ МЕТЕЛИК

Мов привид маячні трагічно-хмурий,
Урочий знак, якого вже не стерти,
Як чорна пляма, він штампує мури,
Цей темний ірис, сповнений зажури —
Цей квіт кохання глибшого від смерти...

ЛЮНА ЗЛОВІСНА

В її зрадливій вдачі
Утома усолоди
Штовхає на пригоди,
Золотить зір котячий.

Поет берігся наче
Її нічної вроди.
Та целібат від шкоди
Не вбережеш, юначе.

Шекспір колись достоту
Її уславив цноту.
Та ледь Джульєту юну

Із люною пов'яже,
„Swear not by the moon” скаже:
«Не присягайсь на луну».

Вісенте Алейксандре

Vicente Aleixandre (1900)*

ТОБІ, ЖИВІЙ

Коли споглядаю твоє тіло простерте,
Н.би та річка, що текти не перестас ніколи,
Н.би ясне свічадо, де співають птахи,
Де насолода — відчувати, як займається день.

Коли в твої очі дивлюся, глибока смерть або життя,
[що мене кличе,
Пісня з глибини, про яку я лише здогадуюся,
Коли бачу твій обрис, твоє спокійне чоло,
Камінь променистий, в якому мої поцілунки
[виблискують,
Немов ці скелі, що віddзеркалюють сонце,
[яке не заходить ніколи.

Коли наближаю уста до твоєї непевної музики,
До цього пошуму того, що завжди є юним,
Палахкотіння землі, що співає між зеленню,
Тіло, що, вогке, завжди б вислизало,
Наче щасливве кохання, яке втікає й повертається.

Вісенте Алейксандре — еспанський сюрреаліст, автор писаних верлібром герметичних віршів. 1977 р. йому надано Но-белівську премію — очевидно, більше з політичних міркувань, ніж з естетичних. (Переклад зроблено на доказ, що творчість цього поета не лишилася поза моєю увагою).

Чую, як обертається світ під моїми стопами,
Обертається легко з вічною здібністю зірки,
З цією веселою шляхетністю світича,
Що навіть не просить собі моря, в якому б відбитися.

Усе є сюрпризом. Світ, виблискуючи,
Відчуває, що море зненацька зробилося голе
[й тремтливе,
Що стала гарячкова й захланна,
Що тільки благає близку світла.

Творення йде далі. Спокійне щастя
Минає, як насолода, котра ніколи не сягає вершин,
Як швидке піднесення любови,
Де вітер оперезує найсліпіші чола.

Дивитися на твоє тіло без іншого світла, ніж твоє
[власне,
Мов ця поблизька музика, що згуртовує птаство,
І води, і ліс, і це пульсування злите
Цього абсолютноного світу, що я його відчуваю
[тепер на устах.

Opacio Армани

Horacio Armani (1925)*

СОНЕТ

Мабуть, через турботи і страждання,
Де тільки лихо з лиха постає,
Не помічаю, що життя мое
Знекровлене, без світла і кохання.

Проходжу крізь дива і зельні крини
І тлінні рештки, що колись любив.
Є дні, які я в щастя захопив,
Ta тінь моя у їх пустелі гине.

Іду від часу з квіткою сліпою
У інший час, лишивши за собою
Алькови щастя, тьмою повні вщерть.

Того вогню ні кому не згасити,
Що роздимає вбогий, щоб просити
У Бога долі крашої, ніж смерть.

Opacio Армани — аргентинський поет. Жив у Буенос-Айресі. Редагував літературний додаток газети "La Nación". Йому належить кілька книжок перекладів із сучасних італійських поетів.

Бальдомеро Фернандес Морено

Baldomero Fernández Moreno (1886-1950)

ПОЕТ

Людина, що проходить через поле
І бачить поміж стовбурів зелених
Тонку біляву нитку павутиння,
Яке погойдується з легким вітром.

І палицю підносить, щоб порвати,
Ось-ось порве — і зупиняє руку...

СМЕРКАННЯ

Блакитне небо
з білою хмаринкою.

Блакитне небо
з хмаркою рожевою.

Блакитне небо
з золотою хмаркою.

І чорна пташка.

Бальдомеро Фернандес Морено — популярний аргентинський поет. Поезію »Поет« цікаво порівняти з Франковим:

І вже руку підіймає,
Щоб розшарпать павутину,
Увільнити бідну муху, —
Ta знов думка зупиня.

(»Іван Вишенський«)

ПОРІГ

Пречиста синь. Я ще не народилась.
Мене повітря пестить — я з повітря —
І знає море. Сонце, парус, піна
На краєвиді контур мій малюють.

Крізь мене світло йде. Я невідома
Собі самій. Я — подих надвечірній.
В спокої стать. Душа моя дрімає,
Не маю голосу, і Бог — далеко.

Незаймано пливу під небесами
На крилах вітрових, неначе ангел.
Маленький пломінь, спалах іскри. Серце
Ще не існує, але вже палає.

Сусана Марч — еспанська поетеса.

СМІЯТИСЬ ПЛАЧУЧИ

Бувало, перед Гарріком-актором
Англійський люд, під оплески, схилявся,
— Найщасливіший ти! — кричали хором, —
Й найліпший з коміків! — А той сміявся.

Шляхетні лорди, вічні жертви спліну,
Важкі і чорні переживши ночі,
На короля акторів на хвилину
Подивляться — і кожен з них регоче...

...До лікаря, що був у місті знаний,
З'явився раз клієнт блідий, скорботний.
— Терплю, промовив, муку несказанну,
І це засвідчить вигляд мій маркотний.

Нішо мені не любе і не миле,
Мені ім'я і слава без потреби,
Від спліну жити вже не маю сили,
І тільки смерть приваблює до себе...

— Мандрівкою розважтесь! — Скрізь бував я!
— Читайте більше! — Скільки ж бо читати!

Хуан де Діос Песа — мексиканський поет, автор багатьох збірок. Був дипломатом у Мадриді. Уклав антологію мексиканської поезії. Найбільший успіх мали його вірші, де зображені світ дігини.

- Шукайте лестощів! — Це марнослав'я!
— Не дошкуляє біdnість? — Я багатий.
- Придбайте титул. — Шляхтичем вродився.
— Дружітесь. — Маю люблячу дружину.
— Яка ж сім'я? — Зі смутком поріднився,
Серед могил знаходжу я родину.
- Чи хтось із друзів залишився з вами?
— Були. Але ярма вже не вдягну я.
Усіх живих я зву тепер катами,
Усіх померлих «друзі» іменую.
- Тут, мабуть, з ліками не буде ладу,
Та піддаватись відчаю не гоже.
Як мій рецепт я вам даю пораду:
Вас тільки Гаррік врятувати може.
- Хто? Гаррік? — Так. Його — життям
[розбиті]
І розчаровані шукають люди.
Немає ліпших коміків у світі,
Де б він не був — лунає сміх усюди.
- І я сміятимусь? — О, він зуміє...
Бож радощі — його незмінна лепта...
— Ну, коли так, нема мені надії:
Той Гаррік — я! Змініть мені рецепта!

— — — — —

Мов карнавал, весь світ жартує з нами,
І маскарад життя минає тінню.
І ми вчимось — сміятися слізами
І обертати плач на реготіння...

Хорхе Каррера Андраде

Jorge Carrera Andrade (1902)*

ДОСКОНАЛЕ ЖИТТЯ

Несмілий брате-крілику! Мій вчителю й філософе!
Життя твое для мене — як лекція мовчання.
Коли ти в самоті свої знаходиш скарби,
Пошо тобі тоді одвічний рух світів?

Маленький мій шукачу, що прагнеш тільки мудrosti,
Листаєш ти, мов книгу, капусту скромну й гарну
І дивишся на небо, де маневрує ластівка,
Мов Симеон святий — із темної печери.

Прости у Бога доброго небесної левади,
На тій леваді райській — капуста кришталева,
І джерело солодке для мордочки тендітної,
І понад головою літають голуби.

Сам дух твого життя — це досконала святість.
І на своїй мотузці тебе святий Франціско
Колись до себе візьме. І вухами твоїми
На небі будуть бавитись дітей маленьких душі.

Хорхе Каррера Андраде — екваторіянський поет, дипломат і перекладач з японської мови.

»Досконале життя« написано (й перекладено) складним розміром, де в цезурі, після першого піввірша, можуть бути додані один або два склади, а в кінці віршів вільно чергуються чоловічі, жіночі й дактилічні закінчення.

Франсіско Люїс Бернардес

Francisco Luis Bernárdez (1900-1978)

ОСІННЯ ПІСНЯ

У безмовному будинку
Вітер думає про те,
Що думки, посталі з вітру,
Сам же вітер розмете.
А в той час цвіркун, забутий
У безмежні темноти,
Додає до моря тиші
Ще краплину самоти.

Вітре осінній,
Про що ти здумав?

В стародавніх галеріях —
Вітер повідає там,
Речі, що збагнути можуть
Лише темнінь та він сам.
Та заблукана в просторах
Зірка, що одним-одна,
Чує все, що каже вітер,
А відповісти не зна.

Вітре осінній,
Що ти розкажеш?

Франсіско Люїс Бернардес — аргентинський поет. Автор кількох збірок. Вірші — переважно католицького напрямку.

На шибках порожніх вікон
Пише-креслить вітровій
Речі, що їх мають змити
Ніжні руки дощові.
І лише непевний спогад
Ще блукатиме навкіл
З почуттям, що має листя,
Вітром кинуте на діл.

Вітрε осінній,
Що там напишеш?

На пустельному порозі
Вітер плаче, жалібник:
Речі, що пішли за вітром,
Не повернуться повік.
Але серце, що чекає
Безутомно, повсякчас,
Чує, іби хтось надходить,
Коли той іде від нас...

Вітрε осінній,
Твій плач — по кому?

Хорхе Люїс Борхес

Jorge Luis Borges (1899-1986)

ОДІССЕЯ, КНИГА ДВАДЦЯТЬ ТРЕТЬЯ

Залізний меч в його міцній правиці
Уже сповнив належний труд відплати.
І щедро кров розпуслика пролляти
Вже довелося ратищу й сулиці.

На злість і богові з його морями
Й Аресові, що з гуркотом яриться,
Під сірими суворими вітрами
Вернувсь Улісс до царства і цариці.

Уже з любов'ю господиня біла
На грудях у володаря спочила
На спільнім ложі царственнім своїм.

А де ж той муж, який пізнав вигнання,
Тинявся псом по світі в дні скитання,
Ta запевняв, що зветься він — ніким?

Хорхе Люїс Борхес — найвидатніший аргентинський письменник: поет, прозаїк і есеїст. Вже в дорослому віці втратив зір. Ерудит і поліглот, писав також англійською мовою. Твори Борхеса перекладені на більшість світових мов. Вчена поезія Борхеса до певної міри нагадує Миколу Зерова.

Переклади з Борхеса друкуються за дозволом автора.

ДО МАЛЕНЬКОГО ПОЕТА З АНТОЛОГІЇ

Де пам'ять днів, які
Були твоїми на землі і ткали
Блаженство й біль і твій творили всесвіт?

Ріка численних літ їх потопила,
Ти тільки слово в оглаві тепер.

Дали безсмертну славу іншим боги.
Медалі, записи і монументи
Історія лишила. А про тебе
Лише відомо, мій незнаний друже,
Що ввечорі ти слухав солов'я.

І, марна тінь, між асфоделів тіні,
Вважаєш ти, що боги — заскупі.

Та наші дні — це сіть нудних мізерій,
Де краща доля є
Над попілом забуття?

На інших кинули безжалісно боги
Нешадне світло слави, яка бачить
Всі нутрощі, яка рахує плями,
Яка вкінці
Забруднює ту розу, що шанує.
Тобі ж явили, брате, милість боги.

В екстазі вечора, який ніколи
Не стане ніччю, слухаєш ти досі,
Як Теокритів соловей* співа.

* Правдоподібно, мається на увазі згадка про солов'я в іднії Теокрита »Тірсіс«.

ТАЄМНИЦІ

Я, що тепер мої пісні співаю,
Назавтра буду таємничий, мрець.
Містичної пустелі пожилець,
Де ні раніш, ні постім не буває.

Так запевняє містника. Проте
Не треба передбачень. Не вважаю
Себе ні пекла гідним я, ні раю,
А наша путь мінлива, як Протей.

I чи то буде лябірінт блукань,
Чи біле сяйво без кінця і краю,
Коли нарешті уд'л м'й пізнаю,
I досвід мій перейде смерти грань?

...У забутті б криштальнім потонути,
Не стати «тим, що був», а вічно бути.

ХМАРИ

Не буде речі жодної, що з неї
Не стала б хмара. Катедральний храм
З широких брил, біблійність шиб і рам —
Усе зрівняє час. I «Одіссея»

Мілива, наче море. Щось нове
У н'їй щоразу бачимо. Незнане
Чись лице на тебе з люстра гляне,
Її непевним лябірінтом день пливе.

Ми ті, що проминаємо. Безкрай
На обрїї мов хмара розтає —
Оце наш образ. Іншою стає
Й сама себе троянда не впізнає.

Ти — це хмарина, море, забуття
І те, що загубив без вороття...

БЕППО*

Як білий кіт, котрий не має пари,
Задивиться у ясен місяць люстра,
То де йому вже знати, що ця білість
І очі золоті, яких не бачив
Ніколи в домі, — його власний образ.
Хто пояснить йому, що той, кого він
Спостерігає, — тільки сон свічада?
Коти ці гармонічні, я сказав би,
І той зі скла, і цей, з крові і плоті,
Це привиди, що творить їх на час
Одвічний архітект. Це саме твердить,
Теж привид сам, Плотін у «Еннеадах».
Якого ж бо Адама з-перед раю,
Яких божеств, довіку незбагнених,
Ми, люди, розторощене свічадо?

* Ім'я білого кота Борхесового. Смерть Беппо була подією в літературному житті Аргентини.

ON HIS BLINDNESS*

Бже стільки літ над долею мосю
Стоїть затята промениста мла,
Яка єсі реч: ув одно злила,
Без барв і форм. В саму лише ідею.

Стих'йні довгі ночі, як і дні,
Де повно люду, — все це мла, тумани,
В непевно-вірнім свіtlі, що не тане
Й пантрує на світанку. Так мені

Кортить побачити лице людини,
Збагнути непрочитані книжки
(З них насолода — в дотику руки...),
Високе птаство й місячні години.

Комусь — усеєвт, простір щонайшиширший,
Мені лише півтемрява та вірші...

* На його сліпоту (англ.)

Хуліо Сесар Форкат

Julio César Forcat (1942)*

ЧАКЛУН-ПІДМАЙСТЕР У ЧОРНОБИЛІ

Гор і Магог —
ковалі підземні; і гноми —
відчинили браму до пекла.

Пагубна хмара
вторглася в твердь.
Небо затемнено
ордами Робота.

І проростає в зародках
потворне насіння
демонове.

Промисловість залізна
похмурий порушила сон
істот металевих.

Рій — із мільйон'в отруйливих ос —
к'льчиться
над стільниками урановими.
А в ляві з урану
сомнамбулічна енергія Марсова вие.

Хуліо Сесар Форкат — аргентинський поет. Народився в Росаріо, закінчив університет у Бургосі, володіє кількома мовами (крім еспанської, пише також німецькою). Постійно переїздить з країни до країни; деякий час жив у буддійському монастирі; вважає себе учнем тибетського лами Геше Рабтена.

Людство сучасне — тавроване Канцера знаком —
перед тельцем
Плутоновим молиться,
юрби танцюють
під звихнені ритми
музики рокк
і на кінці — усі на інфаркт помирають.

З ПОРТУГАЛЬСЬКОЇ

Люїс Гімарайнш

Luis Guimarães

Коси, о коси кохані,
Волосся чорного тучі,
Такі смішні й пахучі,
Мов трави в нічнім тумані.

Спіралі їх кругойдучі,
Стрічки, мов роси духмяні —
Печать золота для Пані,
Рож аромати летючі.

Тож, моя люба, як бачу
Темряву їхню тримтячу,
Мрію: якби привелося

Вдихать їх, пити, мов трунок,
І вмерти, немов цілунок,
У хвилях твого волосся...

Даних про автора знайти не пощастило; поезію взято з бразилійського підручника поетики. В перекладі збережено силабічний розмір оригіналу.

Кастро Альвес

Castro Alves (1847-1871).

Понад хребтами Анд, на висоті,
Величний Чімборасо в самоті
Пропалює довкілля сніжно-зимне.

Повитий в стогін і сірчаний дим,
Ось його кратер з ротом кров'яним
Лявіною чи гураганом grimne.

Червоний плин і білі льодівці,
У суміші, кудись на манівці
Пливуть вулкана мерзлими плечими...

— — — — —

Тож хай, поете, безмір твоїх літ
Оточують байдужість, смерть і лід, —
Була б у серці лява невгласима!

Кастро Альвес — »перший бразилійський поет«. Яскравий представник романтизму в південноамериканській поезії.

Оляво Біляк

Olavo Bilac (1865-1918)

НІЧНИЙ ОБХІД

Загорнена у хмари темінь ночі
Назовні. Сон в глухім монастирі.
Дерева непорушні. Ні зорі
Не блимне в небі і не затріпоче.

В будинках — тиша. Жалібно бурмоче
Лиш вітер час до часу в тій порі:
Мов плащаниці хтось дере вгорі
Чи привиди по бруку йдуть урочі.

Зненაцька петлі од важких воріт
Риплять. І голоси у безгомінні
Притлумлені... Й відлуння — їм услід.

У лямповім непевнім мерехтінні
Монастирем, попід німі склепіння,
Нічний повільно простує обхід...

Оляво Біляк (*Olavo Brás Martins dos Guimarães Bilac*) — поет парнаського напрямку. Народився і помер в місті Ріо де Жанейро. Студіював медицину і право, друкуватися почав у дев'ятнадцять років, бував в Аргентині, кілька разів їздив до Європи. 1907 р. обраний на »принца бразилійських поетів«. Автор багатьох збірок лірики, а також підручника версифікації. Крім літератури, займався політичною і громадською діяльністю.

У хмурих далях дзвін співає —
В північі, де імлаво-димно.
Бліда Венера випливає...
Як зимно.

Співає дзвін. Крізь тьми заслону
Дзвінця виступає тінню.
Про що твій спів, самотній дзвоне?
До кого звернені моління?

Як зимно. Пагорбів не видко.
Ріка, з плачем, біжить нестримно.
Тумани в небі, мов намітка —
Як зимно.

Безлюддя. Мовчазна дорога,
Порожня аж на цілі гони.
Благання — звернені до кого?
Про що твій спів, самотній дзвоне?

Панічним страхом серце душить,
Де якось пусто і нізчимно...
На що ти ждеш, пустельна душа? —
Як зимно.

О, як любив я, нещасливий.
В очах — криниці сліз бездонні.
Тому і плачу з цього співу,
Як чую дзвони похоронні.

Вже день помер. О ноче тиха,
Прийди бо. Дзвоне, замовчім-но.
Для мене смерть — остання втіха.
Як зимно.

Мої нещастя і любові
Вітри рознесли новгомонні.
Я їх оплакую. І знову —
На серці дзвони похоронні.

Так гірко-гірко дзвін заводить.
Зірки заїмлені. Окрімно
Лише бліда Венера сходить.
Як зимно...

КАЯТТЯ

Часом надходять болі навісні,
Оточують і смуток, і вагання;
Тремчу і мучусь, коли осінь рання
Нагадує, що втратив навесні.

Я придушив і творчість, і кохання,
Згасив одради спалахи ясні.
О, якби сто життів дали мені —
Для співів, для любови і страждання!

Я, старості ступивши на поріг,
Тужу за тим, що юним не зберіг,
Як жертва фарисейства і чесноти,

За поцілунками, що їх не дав —
Як боягуз, за віршами, що дости
Я, через соромливість, не сказав.

З КАТАЛАНСЬКОЇ

Антологію каталанської лірики подарував мені п. Бругера, а надрядковий еспанський переклад виготовував, на моє прохання, п. Ісідре Компта Касас. Обом їм належить моїщаира подяка.

Джозеп Карнер

Josep Carner (1884-1970)

1714*

Хоробрість похоронних днів облоги,
Чужинці, що шматують хоругов,
Хорунжий в ранах, посеред дороги,
І смерть, що йде затамувати кров.

До міста братовбивця увійшов:
Раз доля йде нова — стару під ноги!
Втіка з-поміж пощерблених будов
Туман — серпанком болю і знемоги.

А там, де площи й вулиці широкі,
Як молоти, гудуть важенні кроки,
І прах закон'їв вітер підхопив.

Та зводять мертві, у крові і сажі.
Свій погляд нерозкаяний, що каже:
Народ подоланий переживе царів.

Джозеп Карнер — нар. в Барселоні, помер в Брюсселі.

* Рік поразки каталанського війська у війні з еспанським королем Філіпом V.

Джоан Альковер

Joan Alcover (1854-1926)

СПУСТОШЕННЯ

Цурпак од дерева, ще вчора я ряснів,
Давав женцям спочин у тіні прохоледній.
Та гураган ламав мої гілки по єдній,
А блискавкою снасть розчахнено напів.

Ріденьке листячко вкрива сучки безплодні,
Стую без нутрощів; я бачив, як горів
Костер з моїх полін; зі свят, стовпом димів,
Найкраще, що я мав, пішло у шир безсній.

Всмоктався корінь мій у гіркоту життя
І чує соків плин і листу розкриття
Й допомага мені чекати на розраду.

Хоч свідчить стільки ран про віт моїх
[загладу], —
Що бракне півмене, ніщо не скаже, ні...
...Живу з жалю за тим, що мертвє є в мені.

Джоан Альковер — народився в Сіутаті де Мальйорка, там же й помер.

Томас Агільо

Tomàs Aguiló (1812-1884)

Була — мов сніг... Одіння біла сніжність...
Незайманість — печать її чола.
І цвіт-вінок д'вочість сдягла
На довгих кіс розплетену нездвижність.

Був плащ із неба, з голубого тла,
Намітка — чистих янголів безгрішність...
І бачилось, крізь туги безутішність, —
Немов вона спочити прилягла.

Так бачив я її, так бачу нині,
Тому й струмок журливо котить рінь,
Поймаються печаллю зела в полі.

При м'сяці і в ночі горобині
Зі мною — найпрекрасніше з видінь,
Що осолоджує невтишні болі.

Томас Агільо народився й помер в Сіутаті де Мальорка.

Апел · лес Местрес

Apel · les Mestres (1854-1936)

Холодна ніч ясна і тиха. Землю
І небо сон повив.
Спочило все в дрімотнім умиранні
Серед зимових снів.

Як іншими ночами, не співає
І вітер у плющі,
Який повзе по стінах. Плющ і вітер
Німують уночі.

Пильнує тільки місяць, тільки місяць.
Свій погляд з вишини
В'ї, до лица лицем, на мене вступив,
Сумирний і ясний.

«Страждав ти забагато, — так він каже, —
Та знаю: якби міг,
Ти все одно не зрікся б пережитих,
Лишити б не хотів страждань своїх».

Апел · лес Местрес народився і помер в Барселоні.

З М И С Т :

	стор.
Від Автора	6
 З еспанської	
Алонім. Пісня про Мого Сіда (уривки)	7
Хуан Боскан д'Альмогавер. Сонет	11
Фелікс Льоне де Вега Карпіо. Прояви кохання	12
Сонет зиєнницька	13
Фрай Люїс де Леон. По виході з тюрми	14
Мігель де Сервантес Сааведра. Сонет-молитва	15
Франсіско де Кеведо і Вільєгас. Сонет	16
Хосе де Еспронаса і Дельгадо. »Я кинувся кометою...«	17
Альмафуэрте. ¡Piú avanti!	18
Хосе Асунісіон Сільва. Ноктюрн	19
Пессимістові	22
Рубен Даріо. Метемпсихоза	23
Сонатіна	25
Леда	27
Фатальне	28
Амадо Нерво. До Кемпіса	29
Дві таємниці	30
Глоса	31
Пожертва	32
»Ні, не всі помері споглядають Бога«	32
Отченаш	33
Туман (із циклу »Сестра Вода«)	35
Красуня зі сплячого лісу	36
Стара приспівка	37
»Вона вся була зваба...«	38
»До Життя, перед смерком...«	39
Кальпа	40
Хенаро Естрада. Мовчання	41

	стор.
Хосе Марія Габріель і Галін. Коначева дочка	43
Мануель Machado. Кастилья	45
Хуан Рамон Хіменес. Золота галузка	47
»Я це не я...«	48
»На солодкий смуток нюля«	48
»Крізь дощу густий серпанок«	49
Відхід неминучий	50
»Всі дороги вечорові«	51
Ніч	51
Федеріко Гарсія Льорка. Пісня вершника	52
Романс про двох прочай	53
Півмісяць	55
Загадка	55
Лъоля	56
Мануель Gonçalves Prada. Тріолет	57
Франсіско де Ікаса. Мадригал про смерть	58
Вночі	59
Люїс Шалес Матос. Нъям-нъям	61
Альфонсіна Сторні. Тú te quieres blanca	63
Тягар віків	65
Квадрати й кути	66
Пампа	66
»На дні морському...«	67
Іду спочити	68
Габріеля Містраль. »Він пройшов із іншою«	69
Із »Сонетів Смерти«	70
»Ні, не хочу я, щоб доня«	71
Хуана де Ібарбуру. Смоківниця	72
Мільйонери	73
З »Пісень Наташі«	74
Леопольдо Люгенес. »Почуй, кохана, піч...«	76
Чорний метелик	77
Люю зловісна	77
Вісенте Алейксандре. Тобі, живій	78
Орасіо Армані. Сонет	80
Бальдомеро Фернандес Морено. Поет	81
Смеркання	81
Сусана Марч. Шоріг	82

Хуан де Діос Песа. Сміятись, плачучи	83
Хорхе Каррера Андраде. Досконале життя	85
Франсіско Люїс Бернардес. Осіння пісня	86
Хорхе Люїс Борхес. Одіссея. книга двадцять третя	88
До маленького поета з антології	89
Тасмниці	90
Хмари	90
Беніто	91
On his blindness	92
Худіо Форкат. Чаклун-підмайстер у Чорнобилі	93

З португальської

Люїс Гімарайнш. »Коси, о коси кохані!«	97
Кастро Альвес. »Понад хребтами Анд...«	98
Оливіо Біляк. Пічний обхід	99
»У хмуріх далах давній співач --«	100
Каяття	102

З каталанської

Джозеп Карнер. 1714	105
Джоан Алльковер. Снустрошення	106
Томас Агільо. »Буда — мов спіг...«	107
Анел·лес Местрес. »Холодна піч ясна і тиха...«	108

Este libro se terminó de imprimir
en el mes de marzo de 1991
en los Talleres Gráficos Dorrego,
Avda. Dorrego 1102, Buenos Aires

КНИЖКИ ІГОРЯ КАЧУРОВСЬКОГО

- Над світлим джерелом. Поезії. Зальцбург 1948
Еміграційна лихоманка. Комедія на три дії. Буенос-Айрес 1949
В далекій гавані. Поезії. Буенос-Айрес 1956
Шлях невідомого. Проза. Мюнхен 1956
Новсля як жанр. Науково-популярна довідка. Буенос-Айрес 1958
Село. Поема. Новий Ульм 1960
Дім над кручею (продовження «Шляху невідомого»). Мюнхен 1966
Строфіка. Монографія. Мюнхен 1967
Пісня про білій парус. Лірика, переклади. Мюнхен 1971
Ол. Солженицин: Нобелівська лекція з літератури (Переклад Ігоря Качуровського). Новий Ульм 1973
Igor Kacsurowsky: Because Deserters Are Immortal. Translated from the Ukrainian by Yuri Tkach. Doncaster (Australia) 1979
Франческо Петрарка: Вибране. З італ. мови переклав Ігор Качуровський. Мюнхен 1982
Фоніка (підручник). Мюнхен 1984
Нарис компаративної метрики (підручник). Мюнхен 1985
Хрестоматія української релігійної літератури. Книга перша — Поезія. Упорядкування і вступний есей Ігоря Качуровського. Мюнхен-Лондон 1988
Свічада вічності. Лірика. Мюнхен 1990
Золота галузка. Антологія іберійської та іberoамериканської поезії. Мюнхен — Буенос-Айрес 1991

